

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De usu Cambiendi per alium. parag. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

jiciatur, &c. Id certè Notarii solent clausula notare. Et currentibus, vel non currentibus Cambiis, possit nihilominus is, qui dedit pecuniam cogere recipientem causando executionem contra ipsum, vel eum carcerando, &c. Quæres ergo, an hoc pactum sit justum?

Respondeo clarissimè injustum esse pactum. Ratio est, quia, si currunt cambia, & Recambia, jam campfor est per illa satisfactus: per recambium enim solvitur cambium præcedens, & per recambium secundum satisficit recambio primo, & sic de cæteris fortè consequentibus. Qua igitur Justitia campfor jam satisfactus poterit pro soluto debito campforarium compellere?

Pactum de dando Pignore.

10. Nonum pactum solet celebrari, ut campforius det Pignus, vel Fidejussorem, vel utrumque. Quæres ergo, an id sit justum?

Supra §. 1. au. 7.

Respondeo. Pactum hoc esse licitum, ac justum, memini me dixisse superius, a quia quilibet suum negotium exercere, quam securissimè potest. Ibidem tamen monui, injustum esse, si tunc velit campfor lucrari aliquid titulo periculi, quando enim pignus habet, periculo non substat, undè ergo ex hoc capite aliquid poterit exigere? In hoc igitur casu, quando accipit pignus, vel similem certam securitatem, ex aliis titulis lucrum accipere poterit; ut ibidem dictum est. Si campfor nolit pignus, sed ipse affecuret, accipiendum in se periculum, ut item, si apud correspondentem fidejubeat pro campforario, aliquid posse recipere, innumis etiam superius, & videri potest Delugo. *b*

Delugo d. 23. de Inst. n. 124.

Pactum de pretio lucri.

11. Decimum pactum solet esse, ut detur lucrum cambii ad pretium fori, quod curret tempore solutionis, non vero ad pretium, quod fortè tunc currit, quando datur pecunia. Quæres igitur, an id sit justum?

Respondeo, si res est incerta pro æquali periculo campforarii, & campforis, dubium scilicet sit, an pretium decrescendum, an crescendum sit, justum esse pactum, quia par periculum; at, si certò sciat de incremento, vel decremento, vel totum pactum sit in favorem campforis, injustum esset, quia tunc, vel esset

Tamburinus de Sacramentis.

injustitia pro alterutra parte; vel, nimis supra meritum, favoreceretur campfori.]

Pactum de accipiendi Correspondente.

12. Undecimum denique est, ut campforius obligetur acceptare pro suo correspondente eundem, qui est correspondens campforis, sed de hoc dictum est satis supra.

c. Sup. §. 2. n. 3. Et §. 5. num. 4.

§. VII.

De Vsu Cambiendi per alium.

1. Duplici id modo consuevit usurpari: Primò, si tu, quicumque sis, sive vidua, sive pupillus, uno verbo non Mercator, des immediatè tuas pecunias ad cambium alicui item non Mercatori, & ex utriusq; consensu conveniatis, sive Mercatorem aliquem, sive continuatorem, ut supra vocavimus, cambiorum, qui vobis provideat de correspondente in loco distante, in quo solvendum est cambium. Correspondens vero acceptet, scribat, omniaq; absolvat, & de hoc modo sufficienter diximus §. quinto n. 6.

Secundò, si tu quicumque item sis, des Titio Mercatori, seu campfori tuas pecunias, ut ipse, cum tuo moderato lucro, & suis consuetis provisionibus, illas tradat ad cambium fortè petentibus: quare tu nihil agas, sed solum contribuas pecuniam; ipse autem Mercator tanquam tuus socius, cambia, & recambia instituat, finiatque. De hoc posteriore modo hic breviter agendum erit.

2. Dico Primò, certum est (sunt verba Joannis a Delugo) peccare eos, qui dant pecunias suas campforibus, ut lucrentur per cambia, & participent de lucro, si sciant, vel timeant, campforem daturum esse ad cambia illicita, & Usuraria; secus, quando credant non nisi ad cambia licita daturum. Hæc ille. Nota illud (si timeant) utique rationabiliter; id, quod consumat ea, quæ dicta sunt paulò ante §. quinto de cambientibus per pauperes illos continuatores, &c. Posita autem Idoneitate Mercatoris.

Delugo d. 28. de Inst. n. 130.

3. Dico Secundò. Ut facilius suum etiam determinatum lucrum sine scrupulo, & certò habeas, quando per socium, quasi per mediatorem exercere vis cambium, securus erit modus, si cum dicto Mercatore tres contractus

D d d d (qui

(qui possunt sanè fieri, sive in una, sive in pluribus Scripturis) in eas: In primo celebres contractum Societatis, in quo tute obligas tantam pecuniam exponere, ille suam industriam confert (de hoc contractu Societatis suo loco latè agemus inferius) In Secundo, ille se obliget, ad assecurandum tibi capitale. In Tertio, ille idem se obliget, ad assecurandum tibi aliquod moderatum lucrum; pro his tamen oneribus in Secundo, & Tertio contractu impositis Mercatori, dabis ipsi aliquam moderatam Mercedem. Ex figuratone casus res fiet clarior. Tu centum v. g. aureos exponis Societati, Mercator, seu socius promittit, se eos negotiaturum per annum, dando illos ad legitima cambia, & recambia. Suppone autem, quod Iudicio prudentis viri in prædictis recambiis sint acquirendi ex lucro, aurei triginta, rectè ex vi primi contractus, qui est pura Societatis, ex hoc lucro tibi cedunt quindecim aurei, quindecim vero cedent Mercatori socio. At vero pro Secundo, & Tertio contractu, per quos Mercator tibi assecurat dictum capitale, ceterum aureorum, & aliquod determinatum lucrum, debet idem Mercator aliquid habere pro hac assecuratione, quã pro te suscipit. Habeat ergo aureos quinque, quos retinebit sibi ex lucro quindecim aureorum, qui tibi cedere debebant vi primi contractus Societatis, nam hinc fiet, ut tu deniq; habeas securum tuum capitale, & aureos decem de lucro, ille vero habeat aureos viginti.

4. Hunc modum negotiandi esse licitum, ex eo patet, quod singuli illi contractus seorsim celebrati liciti sunt, ergo etiam, & unitim, quia unio non mutat, unde, nec vitiat naturam contractus, ut fufius probabitur in citato Tractatu de Contractu Societatis.

5. Quod autem etiam hic possit accipi in majorem tuam securitatem pignus, probat eadem ratio, quam supra §. 6. n. 10. diximus, & in hoc casu, de quo hic loquimur, signatè, concedit Delugo. *a*

6. Præterea quantum sit hoc lucrum, quod tibi tandem cedere debeat melius Mercatores sine fraude negotiantes decernere debent omnibus circumstantiis expensis, quam possimus nos Theologi. Et merito quidem Molina *b* notavit, in his negotiis stari debere praxi Mercatorum, quia melius ipsi noverunt Justitiam pretii in cambio, quam Theologi. Maxime autem ad id decernendum, valet, si utrique

Socio comodum sit in tali Negotiatione tale pretium. Nam illa est æstimatio recta (ait in simili Valentia *c*) quæ est prudens, & ea est prudens, quæ utrique parti comoda est. In *d. l. q. 2. p. 2. v. intellige, in negotiatione dicta ex se iusta.*

Denique quatuor consideranda hic esse, præter Regulas generales, ad determinandum ab ipsis Mercatoribus dictum lucrum ex cambio, rectè admonent Theologi.

7. Primò, ut assecuratio capitalis non debeat magni, sed moderatè æstimari. Ratio est, quia Mercator non solet dare illas pecunias à te cambio expõstas, nisi personis securis; Sed, quia adest nihilominus aliquod periculum, quod illæ eadem personæ, vel sint Infideles, vel decoquant, idèd aliqua mercede dignus omnino erit.

8. Secundo lucrum, quod speratur futurum ex tali pecunia, non sumatur summum, nec infimum, sed medium; cum non sit major ratio, quod futurum sit summum, vel infimum, unde æquitas dicitur, ut sumatur medium. Et profectò ab experto, & probo viro non aliud, quam medium decerni solet. Vide, quæ dicam, mox n. 13. & 14.

9. Tertio, debet perpendi etiam labor, & industria correspondentium, quibus debetur, sua provisio, ut omnibus prudenter consideratis, quantum lucri ex exposita pecunia superfit, mensuretur.

10. Quarto, quia hæc conventio per dictos tres contractus, quæ certè fieri potest, non solum cum Mercatore ad exercenda cambia, de quibus hic agimus, sed etiam cum quocunq; negotiorum gestore, vel artifice, vel professore cujuscunq; officii, de quibus agemus suo loco in citato Tractatu de Societate, idèd universaliter docent Theologi, quantum debeat esse ejusmodi lucrum, colligi debere ex natura negotiationis, ex gravioribus periculis, quæ timeri possunt, ex majoribus, vel minoribus expensis, & breviter ex variis variorum negotiorum circumstantiis, plus enim lucratur quis, si det operam emendo, vendendoque siumento, quam vino, quam panis, quam lignis, & c. plura pericula, si extra Regnum, quam in Regno agatur negotium, majores expensæ, si conducendæ sint naves pro longiore navigatione ad transportandas Mercas, quam pro breviori, & c. Nam propterea rectè Bonacina, *d* cum supposuisset, posse licitè exposci pro lucro quinque pro centum, ad-

a Delug. d. 30. d. iust. n. 51.
b Mol. d. 307. allatus à Delugo d. 28. de iust. n. 5.

d Bonacina d. de contr. q. 37. n. 11. Et didit

didit n. 6. In conventionione trium contractuum posse plus exigi, quo negotiatio majorem fructum afferit. Scortia autem supponit, tum in cambiis, tum in aliis negotiis posse, per hos tres contractus, pro singulis centenariis capitalis, acquiri sex ob lucrum; sed certe id loco exempli dixit, nam ceterum, si negotiatio ejus est conditionis, ut plus lucri pariat, cur plus lucri acquiri non possit, quod si ejus est conditionis, ut pariat minus lucri, qua tu fronte plus lucri corradere, non dubitas?

11. Ex his igitur universaliter dictis collige, idem esse considerandum in casu nostro. siquidem cambii lucra pro locis distantibus, vel propinquis, pro civitatibus, ubi adest pecuniarum copia, vel inopia, pro variis aliis circumstantiis majoris, vel minoris pretii pecuniarum, cambii, inquam, lucra majora esse possunt, vel minora, & juxta has circumstantias, demptisque iis, quae demi pro Provisionibus solent, sunt mensuranda, sive ad quinque, vel ad decem pro centum, sive ad minus, vel majus, &c. Et ita observant ad unguem probi Negotiatores; nam in Nundinis supradictis taxari solent cambiorum pretia consideratis praedictis omnibus circumstantiis, unde videmus, non semper idem constans esse lucrum, ut, vel mediocriter experti in hac negotiatione probe callent.

Praxis trium contractuum in Cambiis.

12. His itaque quasi theoreticè explicatis, ad praxim horum trium contractuum exhibendam in cambiis, maximè faciet, si formulam hic legas, qua solent Negotiatores Genoveses illos usurpare, eam autem ponit ad verbum idem Scortia loc. cit.

Contractus hujusmodi (inquit) est frequentissimus, & admittitur, ut justus, a confessoris, tam in cambiis, quam in aliis negotiationibus, sub hac, vel simili forma.

Io Titio in virtute di questa dico, hauer ricevuto in Cartolario 25. di argento da voi Sempronio scudi diecimila, quali prometto, e mi obbligo negoziar sopra Cambii reali delle fiere di Piacenza, o di quei lochi, done per la natione nostra, si faranno dette fiere, per Melano v. g. ad utile vostro, sotto mio nome, rischio, pericolo, e spese per un anno, cominciato in pagamenti di Agosto di questo anno, e da finire in pagamenti di Agosto del seguente 1621. Al qual tempo prometto, e mi obbligo, restituire detti dieci mila scudi con tutti li

guadagni, e beneficii, che sopra essi faranno fatti. Il qual pagamento però si fara in quella qualita di moneta d'argento, o d'oro, che all' hora si pagheranno li cambi di dette fiere: obligando per cio mia persona, e beni sotto hypotheca. Dichiarando, che per il sudetto tempo, e quello di più, che restassero detti denari appresso di me, habbi da pagare a voi Sempronio, per conto di detti guadagni, e utili, a ragione solamente di sei per cento v. g. l'anno, essendosi così convenute che tutto quello, che potesse essere di più delli sei per cento, netti di ogni spesa spetti a me per la sudetta promessa, che faccio di negoziarli, o fare negoziare, sopra cambii a detto mio rischio, pericolo, e spesa. E quando reudessero meno delli detti sei per cento l'anno, senza contarli spesa alcuna, ragionando li cambii, come saranno li conti, cioè a Milano per fiera, e in fiera per Milano, s'intenda non hauerio da pagare, se non quel tanto hauessero risposto, o risposto desiro, che così habbiamo accordato, e per fede ho firmato di mia mano, &c.

13. Haec Scortia. In hac autem ultima clausula, in qua decernitur, si lucrum non ascendat ad sex pro centum, sed sit minus, minus esse solvendum, ponitur, & servatur in hac formula, ad majorem securitatem conscientiae, nam ceterum, si sincere, omnibus expensis, est aequale dubium, ut lucrum futurum sit majus, vel minus, prudenterq; sine furo, & fallacia antea decernatur medium quid certum, v. g. dicta sex, semper poterunt sex accipi, ut paulò superius b innui; & in simili docui lib. 8. in Decalog.

14. Apud nostrates negotiatores solet hoc lucrum cambii, non quidem initio ipso, quo celebratur cambium, sed postea, quando finitur, decerni, nam tunc certò scitur ex continua relatione, quam solent habere Mercatores, quanti valuit lucrum in loco solutionis cambii, & secundum illud, dempti demendis, statuitur, quantum remaneat pro eo, qui initio pecuniam subministravit. Illud aliqui ex iisdem, qui pecuniam exponunt, ad majorem conscientiae quietem, addunt, modo lucrum non excedat ad rationem decem pro centum. Si enim excedat, hi timorati expositores nolunt illud excessum exigere, sed relinquunt in utilitatem praedicti Socii, seu Mercatoris.

Hactenus de cambiis, nunc elanguentibus, ex aeterno calore, viribus, non nihil quietis defesso calamo concedamus.

FINIS TRACTATUS TERTII.

Dddd 2

TRA-

b Supra §.

1. n. 19.

c Lib. 8.

Decal. Tr.

3. §. 7. n. 2.